

XIV Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki

Wydział Historyczno-Socjologiczny zaprasza!

17 maja 2016 (wtorek)

kampus UwB / ul. Ciołkowskiego

Spotkanie ze Statystycznym Polakiem

godz. 9.00 – 11.00 / budynek Instytutu Chemii

Z Internetu, telewizji czy radia, często możemy dowiedzieć się czegoś o tak zwanym Statystycznym Polaku. Wiadomo na przykład, że ma niecałe 40 lat, ogląda telewizję przez ponad 2 godziny dziennie, a na sport poświęca każdego dnia około 20 minut. Rocznie kupuje 3 pary butów i zjada prawie 50 kilogramów ziemniaków. Co jeszcze? Spotkanie ze Statystycznym Polakiem będzie okazją do porozmawiania o tym, jacy jesteśmy i co tak naprawdę mówią o nas badania społeczne, ale również do zrobienia pamiątkowego zdjęcia z sympatycznym panem S.

Galeria strojów historycznych

godz. 8.00 – 12.00 / budynek Instytutu Chemii

Podczas imprezy przedstawione zostaną stroje z różnych epok historycznych, zarówno wojskowe, jak i cywilne. Rekonstrukcja jest wzorowana na źródłach historycznych. Celem prezentacji jest „ożywienie” strojów dotychczas znanych jedynie ze zdjęć i rysunków oraz pokazanie jak wyglądali ludzie żyjący w minionych czasach. Uczestnicy będą mogli zrobić sobie zdjęcia z wybranymi postaciami – zdjęcia te zostaną zamieszczone w galerii na facebookowej stronie samorządu studentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego (<https://www.facebook.com/samorzad.hist.soc>) z możliwością pobrania.

Spotkania z Kognitywistyką

Spotkania z Kognitywistyką to cykliczne wykłady wybitnych polskich kognitywistów prezentujące wyniki najnowszych badań z zakresu nauk o umyśle, poznaniu i komunikacji (ang. *cognitive science*).

Emocje maszyn / dr hab. inż. Grzegorz J. Nalepa (UJ, AGH)

godz. 18.00 – 19.00 / budynek Instytutu Chemii / sala 2001

Grzegorz J. Nalepa, prezes Polskiego Stowarzyszenia Sztucznej Inteligencji, spróbuje odpowiedzieć na pytanie: Czy maszynom potrzebne są emocje? Opowie o pracach zmierzających do konstrukcji maszyn zdolnych do symulowania stanów emocjonalnych, odczytywania emocji oraz wchodzenia w interakcje emocjonalne z innymi podmiotami.

Mózg a sztuka / dr hab. Piotr Przybysz (UAM)

godz. 19.00 – 20.00 / budynek Instytutu Chemii / sala 2001

Piotr Przybysz zmierzy się z pytaniami: W jaki sposób w naszych mózgach powstaje przeżycie piękna? Na czym polega percepcja dzieła sztuki oraz w jaki sposób jest ona uwarunkowana organizacją układu nerwowego? Odpowiedzi na powyższe pytania poszukuje neuroestetyka – interdyscyplinarna nauka uwzględniająca w rozważaniach nad sztuką najnowszą wiedzę o budowie i funkcjach mózgu.

Uniwersyteckie amatorskie obserwatorium astronomiczne

godz. 19.00 – 20.30 / plac Syntezy

Wraz z białostockim oddziałem Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii serdecznie zapraszamy do prowadzenia wspólnych obserwacji astronomicznych. Będzie można oglądać Księżyc, planety (np. Jowisza) oraz inne obiekty na wieczornym niebie.

18 maja 2016 (środa)

Wydział Historyczno-Socjologiczny / pl. Uniwersytecki 1

Warsztaty historii mówionej / dr Maciej Białous

godz. 15.30 – 17.00/ sala 108a

W największym skrócie, historia mówiona polega na nagrywaniu oraz interpretowaniu relacji świadków bądź uczestników wydarzeń historycznych. Jest coraz popularniejszym, nieocenionym sposobem na zachowanie wiedzy i wspomnień doświadczonych ludzi bez względu na wiek, wykształcenie czy pochodzenie. Badania z kręgu historii mówionej nie skupiają się wyłącznie na wielkich historycznych wydarzeniach i znanych postaciach, w centrum zainteresowania stawiając zwykłego człowieka i jego punkt widzenia. Warsztaty mają na celu przygotowanie uczestników do zbierania historii mówionych, przede wszystkim relacji związanych z powojenną przeszłością Białegostoku.

Zapisy: maciej.bialous@gmail.com (liczba miejsc ograniczona, decyduje kolejność zgłoszeń).

Wykład: Było – nie minęło: konflikt pamięci w tzw. sprawie furmanów /

prof. Edmund Dmitrów

godz. 17.00 – 17.30 / sala 108a

Dokonane w 1946 r. przez oddział Pogotowia Akcji Specjalnej Narodowego Zjednoczenia Wojskowego zabójstwo niespełna osiemdziesięciu mężczyzn, kobiet i dzieci, mieszkańców białoruskich wsi w powiecie Bielsk Podlaski, określane później jako „sprawa furmanów”, stało się początkiem przewlekłego, nie rozwiązanego do dziś konfliktu pamięci. Celem wykładu jest ukazanie historii i obecnego stanu tego konfliktu.

Metoda ustawień narodowych – pokaz dokumentacji spektaklu

godz. 16.00 – 20.00 / sala 108 / projekcja zapętlona (jedna projekcja– ok. 60 min.)

Socjologowie opisują strukturę społeczną jako układ powiązań między pozycjami społecznymi, miejscami, jakie zajmujemy w przestrzeni społecznej, a nie między

poszczególnymi jednostkami. Jeśli tak spojrzymy na świat społeczny, wyobraźnia nieodzwrotnie podsunie nam pomysł, by zająć miejsce kogoś innego.

„Metoda ustawień narodowych” (reż. Michał Stankiewicz) to performatywna gra, która przenosi uczestników do 1946 r., kiedy dowodzony przez Romualda Rajsa „Burego” oddział Narodowego Zjednoczenia Wojskowego dokonuje pacyfikacji białoruskich wsi na Podlasiu. Każdy z uczestników otrzymuje zestaw słuchawkowy, przez który komunikuje się z nimi Prowadzący. Scenariusz gry jest jednak zaledwie szkicem. Instrukcje Prowadzącego mieszają się tu z wiedzą, doświadczeniem i wyobraźnią uczestników, a abstrakcyjny układ pozycji przeistacza się w gęstą sieć osobistych relacji, intencji i wyborów.

Pokaz obejmuje dokumentację spektakli, które zrealizowane zostały w czerwcu 2015 r. w ramach 30. Dni Sztuki Współczesnej w Białymstoku.

Między pamięcią a historią – spotkanie autorskie z Anną Moroz

godz. 17.30 – 18.00 / sala 108a

Spotkanie z Anną Moroz, absolwentką socjologii na UwB, autorką książki „Konflikt pamięci zbiorowych Polaków i Białorusinów na przykładzie postaci Romualda Rajsa «Burego»”.

O książce: Choć Polska obecnie jest państwem niemal jednolitym pod względem narodowym i wyznaniowym, Podlasie ze swoją przeszłością można uznać za lokalne centrum wielokulturowości. Obok siebie żyli tu od stuleci muzułmanie, prawosławni, starowiercy, katolicy i żydzi. Każda z tych zbiorowości inaczej rozumie swoje trwanie na tym terenie, różnie ocenia swoje relacje z innymi, te same zdarzenia dla jednych mają wielkie znaczenie, drudzy starają się wymazać je z pamięci. W relacjach poszczególnych grup występują inni bohaterowie i inni zdrajcy, ta sama osoba może być i jednym, i drugim, w zależności od narracji. Praca przedstawia postać Romualda Rajsa „Burego”, która dzieli Polaków i Białorusinów niemal od siedemdziesięciu lat. Konflikt dotyczy jego działalności w podziemiu zbrojnym, kiedy dowodzony przez niego oddział dopuścił się pacyfikacji kilku wsi białoruskich oraz rozstrzelania furmanów. Ma on charakter symboliczny, jego istotą jest spór o to, czyja pamięć jest „prawdziwa”, „jedyna” i „słuszna”, bo przecież „pamięć żąda rozstrzygnięć: zdrajca czy bohater, łotr czy święty, prawda czy kłamstwo, dobro czy zło”.

Bohater – pokaz filmu (reż. Agnieszka Arnold)

godz. 18.00 – 19.00 / sala 108a

Film Agnieszki Arnold z 2002 r. przybliży postać i działania Romualda Rajsa, pseudonim „Bury”, który jako kapitan w strukturach Narodowego Zjednoczenia Wojskowego odpowiada za pacyfikację kilku białoruskich wsi na Podlasiu zimą 1946 r. W filmie wypowiadają się między innymi byli towarzysze broni „Burego” oraz mieszkańcy spacyfikowanych przez jego oddział miejscowości.

Agnieszka Arnold o filmie: „Zrobiłam ten film dla mojego ojca. Był żołnierzem AK i do 1956 roku siedział w więzieniu. Nie miał nic wspólnego z NSZ, NOW, ani z „Burem”, a po 1990 roku wepchnięto to wszystko do jednego worka. A skąd ta zbrodnicość? Rajs jest dla mnie postacią tragiczną. To nieszczęsny człowiek, którego strach doprowadził do sadyzmu. [...] Chciałam spowodować refleksję, czym jest wojna partyzancka. Ona zawsze niesie w sobie element przemocy, szantażu i odwetu na ludności cywilnej i tak jest do dzisiaj. Niesie niesłychaną krzywdę i okrucieństwo wobec ludności. To tragedia, kiedy postępowanie Rajsa się ideologizuje, czyni z niego wzorzec bohatera narodowego, nie zwracając uwagi na ludność cywilną i jej pamięć” (za: J. Doroszkiewicz, „Kurier Poranny”, 11.06.2009).

(Nie) mój bohater – otwarta dyskusja

godz. 19.00 – 20.00 / sala 108a

Siedemdziesiąt lat dzieli nas od wydarzeń z 1946 r., kiedy dowodzony przez Romualda Rajsa „Burego” oddział Narodowego Zjednoczenia Wojskowego dokonał pacyfikacji wsi Zaleszany, Puchały Stare, Zanie, Szpaki. W ustaleniach końcowych śledztwa przeprowadzonego przez Instytut Pamięci Narodowej działania te zostały uznane za zbrodnię ludobójstwa. Kontrowersje wokół postaci Romualda Rajsa wiążą się między innymi z faktem jego rehabilitacji jako żołnierza Armii Krajowej w 1995 r., a przede wszystkim z zaostrzającym się w ostatnim czasie społecznym konfliktem, toczącym się równolegle w przestrzeni realnej i wirtualnej, wokół bohaterstwa „Burego” i pamięci ofiar tzw. rajdu Burego. Czyim bohaterem jest dziś „Bury”? Jak uzgodnić pamięć bohaterstwa „żołnierzy wyklętych” i aktów przemocy, jakich niektórzy z nich się dopuszczali? Czy pamięci skonfliktowanych wspólnot narodowych – polskiej i białoruskiej – da się pogodzić? Czy nauka i sztuka mogą pomóc sobie nawzajem w opisywaniu i detabuizowaniu trudnych tematów? Jak uczyć, że postacie i wydarzenia historyczne nie są czarno-białe? Na te i inne

pytania poszukamy odpowiedzi podczas otwartego spotkania dyskusyjnego z udziałem historyków, socjologów, dziennikarzy, edukatorów, artystów, między innymi prof. Edmunda Dmitrów (historyka, badacza tzw. sprawy furmanów), dr Macieja Białousa (socjologa, znawcy filmu historycznego), Anny Moroz (autorki książki „Konflikt pamięci zbiorowych Polaków i Białorusinów na przykładzie postaci Romualda Rajsa «Burego»”), Michała Stankiewicza (pomysłodawcy, autora scenariusza i reżysera partycypacyjnego spektaklu „Metoda ustawień narodowych”). Rozmowę poprowadzi dr Katarzyna Niziołek (socjolog, animatorka projektów edukacyjnych i kulturalnych, badaczka sztuki zaangażowanej społecznie).

22 maja 2016 (niedziela) / Rynek Kościuszki

Amatorskie obserwacje astronomiczne

godz. 13.00 – 15.00

Prezentacja sprzętu oraz wykonanie podstawowych obserwacji astronomicznych. Proponujemy: obserwacje plam słonecznych za pomocą rzutowania obrazu Słońca na ekran, obserwacje Słońca za pomocą specjalnego teleskopu, wykonanie prostych spektroskopów do obserwacji Słońca, wykonanie obrotowych mapek nieba (warsztaty). Obserwacje poprowadzą członkowie białostockiego oddziału Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii.

Galeria strojów historycznych

godz. 13.00 – 18.00

Podczas imprezy przedstawione zostaną stroje z różnych epok historycznych, zarówno wojskowe, jak i cywilne. Rekonstrukcja jest wzorowana na źródłach historycznych. Celem prezentacji jest „ożywienie” strojów dotychczas znanych jedynie ze zdjęć i rysunków oraz pokazanie jak wyglądali ludzie żyjący w minionych czasach. Uczestnicy będą mogli zrobić sobie zdjęcia z wybranymi postaciami – zdjęcia te zostaną zamieszczone w galerii na facebookowej stronie samorządu studentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego (<https://www.facebook.com/samorzad.hist.soc>) z możliwością pobrania.